Henkilöstöpalveluyritysten Liitto

Lausunto HE 35/2018 vp

30.4.2018

EDUSKUNNAN TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE

Hallituksen esitys (HE 35/2018 vp) eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL ry (jäljempänä HPL) lausuu esityksestä seuraavaa:

Esityksen tavoitteina on luoda kasvua ja hyvinvointia koko Suomeen, kun työnhakijat saavat työnhakuun liittyvät palvelut ja yritykset kasvuun ja rekrytointiin liittyvät palvelut räätälöidysti. Uudistuksella halutaan lisää palveluinnovaatioita ja asiakaslähtöisyyttä. Työnhakijoiden ja yritysten kasvupalvelut on tarkoitus toteuttaa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuutena.

HPL pitää uudistuksen tavoitteita hyvinä. Työvoiman saatavuus on todellinen ongelma ja tällä hetkellä monen yrityksen kasvun este. Tästä syystä mm. työn ja työntekijöiden kohtaanto-ongelmaan on löydettävä uusia ratkaisuja. Työelämä ja sen myötä työntekijöiden rekrytoiminen ovat muuttuneet viime vuosina paljon. Nykyisillä keinoilla ja TE-palveluilla ei pystytä vastaamaan työnhakijoiden ja yritysten muuttuneisiin tarpeisiin.

Kilpailullisuuden hyödyt saadaan kansantalouden näkökulmasta riittävän suuriksi silloin, kun markkinalähtöistä tuotantomallia hyödynnetään täysimääräisesti, hankinnat kohdennetaan laajempiin palvelukokonaisuuksiin ja palveluntuottajille annetaan vapautta palveluprosessien ja -mallien suunnittelussa. Markkinoiden avaamisella, kilpailullisuudella sekä tuotantorakenteen monipuolistamisella saadaan parempaa ja kohdennetumpaa asiakaspalvelua, säästetään kustannuksia ja saadaan uusia palveluinnovaatioita sekä tehokkaampia toimintatapoja.

Suomessa on 5,5 miljoonaa asukasta. Kasvupalveluiden järjestämisvastuun pilkkominen 18 eri maakuntaan (nykyisen 15 alueen sijasta) ei ole järkevää. Kustannustehokkuus, skaalaedut ja palveluinnovaatiot vaativat asiakasvolyymeja, joita palveluntuottajien (tai maakunnan tuottaessa itse palveluita) on hankala saavuttaa, kun markkinat pilkotaan 18 eri maakuntaan.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kasvupalveluiden järjestämisvastuu on maakunnilla. Tämä on parempi vaihtoehto kuin se, että järjestämisvastuuta olisi jaettu maakunnille ja suuremmille kaupungeille. Malli on selkeämpi ja vähemmän byrokraattinen eikä estä, eikä toisaalta poista tarvetta sille, että maakunnat, kaupungit ja kunnat tekevät keskenään yhteistyötä kasvupalveluihin liittyen.

Hallituksen esityksessä voitaisiin myös enemmän kannustaa maakuntia tekemään keskenään yhteistyötä. HPL pitää riskinä sitä, että maakuntien suuri määrä aiheuttaa markkinoiden pirstaloitumista. Yritysten tarpeet eivät aina noudata maakuntien rajoja.

HENKILÖSTÖPALVELUYRITYSTEN LIITTO RY
Eteläranta 10, 00130 Helsinki | Puhelin (09) 1728 5400 | www.hpl.fi | etunimi.sukunimi@hpl.fi

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto

Uudistuksessa on tärkeää, että maakuntien välinen yhteistyö toimii käytännössä, maakunnat kilpailuttaisivat kasvupalveluja yhdessä ja maakuntien palveluja keskitettäisiin myös riittävästi.

Työllisyyspalvelut rahoitetaan valtion maakunnille jakamista yleiskatteellisista varoista. Samoista varoista rahoitetaan sosiaali- ja terveyspalvelut eikä työllisyyspalveluihin ole erikseen korvamerkitty varoja. Maakuntapäättäjät vastaavat työllisyyspalveluiden toimivuudesta ja siitä, että työllisyyspalveluihin ohjataan riittävästi varoja. HPL on huolissaan siitä, jos maakunta ei satsaakaan riittävästi työllisyyspalveluihin, ovatko TEM:llä/ VM:llä riittävät mahdollisuudet puuttua tilanteeseen.

HPL lausuu seuraaviin yksittäisiin pykäläesityksiin seuraavaa:

11 § Alueiden kehittämisen keskustelut / 19 § Työllisyyden edistäminen / 35 § Kasvupalvelujen saatavuuden ja kustannuskehityksen seuranta

> Esityksen 11, 19 ja 35 §:t sisältävät säännöksiä siitä, miten alueiden kehittämistavoitteista ja toimenpiteistä keskustellaan valtion ja maakuntien välillä ja miten TEM seuraa maakunnan työllisyystilannetta ja palvelujen saatavuutta ja miten TEM voi tarvittaessa pyytää maakunnilta selvityksiä.
>
> HPL on huolissaan siitä, riittävätkö TEM:n ohjauskeinoiksi pelkät keskustelut ja selvitysten pyytämiset vai pitäisikö TEM:llä olla tarvittaessa järeämmät puuttumiskeinot silloin, kun maakunta selkeästi laiminlyö kasvupalveluihin liittyvät velvoitteensa ja on haluton muuttamaan toimintaansa käytyjen keskustelujen ja TEM:n ohjauksen mukaisesti.

16 § Maakunnalliset kasvupalvelut

> Esityksen 16 §:ssä todetaan, että maakunnan tulee varata määrärahoja palkkatuen myöntämiseen. HPL katsoo, että määrärahojen varaaminen palkkatukeen voisi olla maakunnan harkittavissa oleva asia. Palkkatuen tuloksellisuutta tulisi arvioida ja verrata sitä esimerkiksi täsmä- tai rekrykoulutusten tuloksiin ja jos näissä koulutuksissa työllisyystulokset olisivat parempia, maakunta voisi ohjata määrärahat niihin.

22 § Maakunnallisten kasvupalvelujen tuotantorakenne

> Malli, jossa maakunta hyväksyy tietyt kriteerit täyttävät palveluntuottajat ns. palveluntuottajalistalle, toimii silloin, kun ns. asiakasvolyymit ovat suuria. Kun kasvupalvelumarkkinat on pirstaloitu 18 eri maakuntaan ja jos maakunnissa vain tietynlaiset kasvupalvelut tarjotaan tietynlaiselle kohderyhmälle, asiakasvolyymit tuskin ovat riittävän suuret tällaiseen malliin. Jos listalla olevalle palveluntuottajalle harvakseltaan tulee muutama asiakas, palveluntuottaja ei pysty kehittämään palvelua järkeväksi, kustannustehokkaaksi ja uusia innovatiivisia malleja kokeilevaksi toiminnaksi.

23 § Maakunta kasvupalvelujen tuottajana / 24 § Palveluntuottajien yleiset edellytykset

> HPL pitää hyvänä sitä, että maakunnan on eriytettävä kasvupalvelujen järjestäminen ja tuottaminen ja että palveluiden tuottaminen on annettava erillisen yhtiön hoidettavaksi. Lisäksi on hyvä, että kasvupalvelujen tuottaminen on eriytettävä myös kirjanpidollisesti ja että kunta tai kunnan sidosyksikkö ei voi tuottaa

palveluja maakunnalle. Nämä kaikki säännökset ovat läpinäkyvyyden, avoimuuden, vertailtavuuden ja kilpailuneutraliteetin kannalta tärkeitä.

Perusteluissa todetaan, että maakunta voi tuottaa palveluita ilman yhtiöittämistä silloin, kun toiminta on vähäistä tai satunnaista. Turhien tulkintaepäselvyyksien ja riitojen välttämiseksi perusteluissa olisi syytä täsmentää sitä, mitä vähäisellä ja satunnaisella toiminnalla tarkoitetaan. Lisäksi sitä, miten maakunta ratkaisee sen, onko kyseessä markkinapuutetilanne tulisi täsmentää niin, että laissa määriteltäisiin tyhjentävästi hyväksytyistä puutteen toteamistavoista.

27 § Asiakkaan oikeus valita palveluntuottaja

Pykälässä säädetään asiakkaan valinnanvapaudesta maakunnallisten kasvupalveluiden osalta. Asiakkaalla olisi lakiesityksen mukaan oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan nimeämien palveluntuottajien joukosta (ks. myös edellinen 22 §). Asiakkaan valinnanvapaus lähtökohtaisesti on hyvä asia. HPL näkee kuitenkin riskinä sen, että jos palveluntuottajia kilpailutusten kautta nimetään liikaa, häviää palveluntuottajien mahdollisuus ottaa vastuuta tietystä kokonaisuudesta ja näin peräänkuulutetut skaalaedut ja palveluinnovaatiot jäävät toteutumatta. Jos palvelun piiriin ei ohjaudu riittävästi asiakkaita eikä palvelun järjestäjä voi taata tiettyä asiakasvirtaa palveluntuottajalle, mahdollisuus ja kiinnostus kehittää palveluja voi olla rajallista.

Lisäksi HPL:n mielestä tulisi pohtia, onko asiakkaan valinnanvapaus välttämätöntä palveluissa, joihin liittyy myös välillisesti sanktiointi työttömyysetuuksien osalta. Muissa maissa asiakkaat ohjautuvat palveluihin muilla kriteereillä, mm. sattumanvaraisesti (arpamenettely) ja julkisen sektorin tekemän palveluohjauksen kautta. Lisäksi on hyvä muistaa, että sillä, miten asiakas arvioi saamansa palvelun, ei välttämättä ole suoraa yhteyttä siihen, johtaako palvelu työllistymiseen vai ei.

31 § Kasvupalvelujen järjestämistä ja tuottamista tukevat tietojärjestelmät

HPL pitää hyvänä, että tietojärjestelmät ovat yhteisiä. HPL:n mielestä on myös erittäin tärkeää, että tietojärjestelmien jatkuvaan kehittämiseen varataan riittävät resurssit, jotta järjestelmä on käyttäjilleen mahdollisimman toimiva, yksinkertainen, helppokäyttöinen ja pysyy jatkuvasti digitaalisuuskehityksessä mukana.

HENKILÖSTÖPALVELUYRITYSTEN LIITTO RY

Merru Tuliara
toimitusjohtaja

Lisätietoja: Merru Tuliara, merru.tuliara@hpl.fi, p. 040 562 6466.